

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ЗАПОРІЗЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

ВИТЯГ З РЕКОМЕНДАЦІЙ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

04.04.2017

м. Запоріжжя

№ 02/04-рн

ПАТ „Запоріжжяобленерго”,
вул. Сталеварів, 14,
м Запоріжжя, 69035

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

Запорізьким обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України здійснено планову перевірку діяльності публічного акціонерного товариства «Запоріжжяобленерго» (далі – ПАТ «Запоріжжяобленерго», Товариство) щодо дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції на ринку передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами протягом 2016 року – I кварталу 2017 року.

За результатами перевірки встановлено наступне.

Статут відкритого акціонерного товариства „Запоріжжяобленерго” (надалі – ВАТ „Запоріжжяобленерго”) було первинно зареєстровано Запорізькою міською радою від 05.07.2010 № запису 11031050037001469.

Згідно зі Статутом, нову редакцію якого затверджено позачерговими загальними зборами акціонерів ВАТ „Запоріжжяобленерго” від 28.07.2016 (протокол від 28.07.2016 №22) (далі – Статут), ПАТ «Запоріжжяобленерго» є новим найменуванням ВАТ „Запоріжжяобленерго” відповідно до вимог Закону України „Про акціонерні товариства”.

Товариство є юридичною особою. Свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи - від 17.05.2000 серії А00 № 196642.

Місцезнаходження Товариства та його юридична адреса: 69035, м. Запоріжжя, вул. Сталеварів, буд. 14.

Відповідно до даних з ЄДРПОУ (00130926), основним видом діяльності ПАТ „Запоріжжяобленерго” є розподілення електроенергії (код за КВЕД-35.13) та торгівля електроенергією (код за КВЕД-35.14)

Згідно з Статутом, ПАТ „Запоріжжяобленерго” створене з метою отримання прибутку на основі здійснення виробничої, комерційної, посередницької та іншої діяльності у встановленому чинним законодавством порядку.

Предметом діяльності Товариства є: постачання електричної енергії за регульованим тарифом; постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом; передача електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами; передача електричної енергії магістральними та міжнародними електричними мережами; виробництво електричної енергії; здійснення реконструкції та технічного переозброєння енергетичних споруд; обстеження та допуск в експлуатацію електричних мереж й електрообладнання споживачів та інших суб'єктів господарювання; послуги, пов'язані з наданням технічних умов на підключення споживачів та інших суб'єктів до електричних мереж, експертизою та погодженням проектно-кошторисної документації тощо.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПАТ „Запоріжжяобленерго” є суб’єктом господарювання.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про електроенергетику», електропередавальна організація - суб’єкт господарювання, який здійснює підприємницьку діяльність з передачі електричної енергії відповідно до ліцензії.

Товариство є ліцензіатом з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами (ліцензія НКРЕ серії АБ № 177341 від 23.08.2005) та постачання електричної енергії за регульованим тарифом (ліцензія НКРЕ серії АБ № 177342 від 23.08.2005) у Запорізькій області.

Враховуючи вищевикладене, ПАТ «Запоріжжяобленерго» за результатами діяльності 2016 року – I кварталу 2017 року мало ознаки монопольного (домінуючого) становища в територіальних (географічних) межах Запорізької області (в межах території розташування мереж) з часткою 100 відсотків на ринку передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами.

Взаємовідносини між електропередавальною організацією та постачальниками електричної енергії за нерегульованим тарифом (ПНТ) під час укладення договору про передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами регулюються Порядком доступу постачальників електричної енергії за нерегульованим тарифом до місцевих (локальних) електричних мереж, затвердженим Постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України від 29.10.2010 № 1421 (надалі – Порядок).

Згідно з пунктом 2 Порядку, під час укладення договору про передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами між ПНТ та електропередавальною організацією сторони визначають його зміст на основі примірної договору про передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами між постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом та електропередавальною організацією, форму якого встановлено Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі – НКРЕКП), та мають право за взаємною згодою змінювати окремі умови цього договору або доповнювати його зміст.

Отже, окремі умови договору на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами можуть бути змінені за взаємною згодою сторін та окремими умовами договору може бути доповнений зміст договору.

Згідно з пунктом 8 Порядку, у разі наявності заперечень щодо окремих умов договору про передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, постачальник електричної енергії за нерегульованим тарифом складає протокол розбіжностей, про що робиться застереження у договорі, та у двадцятиденний строк надсилає електропередавальній організації два примірники протоколу розбіжностей разом з підписаним договором.

Згідно з пунктом 9 Порядку, електропередавальна організація, яка одержала протокол розбіжностей до договору про передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, зобов’язана впродовж двадцяти днів розглянути його, в цей же строк вжити заходів для врегулювання розбіжностей з постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом та включити до договору всі прийняті пропозиції, а ті розбіжності, що залишились нерегульованими, передати в цей же строк до суду, якщо на це є згода постачальника електричної енергії за нерегульованим тарифом.

Постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України (НКРЕ) від 19.10.2005 № 934 схвалений Примірний договір на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електромережами між постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом та електропередавальною організацією (надалі – Примірний Договір) та рекомендований електропередавальним організаціям та ПНТ для укладання.

Згідно предмету Примірної Договору, компанія ліцензіат з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами та постачання електричної енергії за

регульованим тарифом (зокрема і ПАТ „Запоріжжяобленерго”) зобов'язується передавати електричну енергію, куповану ПНТ на Оптовому ринку електричної енергії України або власного виробітку, місцевими (локальними) електромережами до споживачів ПНТ та надавати інформаційні послуги відповідно до умов цього договору, а ПНТ зобов'язується здійснювати оплату отриманих послуг відповідно до умов цього договору.

Слід зазначити, що Постановою НКРЕ від 18.11.2011 № 2210 було внесено зміни до Примірного Договору, а саме вилучено із Примірного договору абзац третій підпункту 8 пункту 6.1, що був до цього викладений в наступній редакції:

„За письмовою домовленістю сторін допускається зчитування та передача до Товариства даних засобів обліку безпосередньо споживачем або ПНТ. У цьому випадку відповідальність за передачу достовірних даних перед Товариством несе споживач або ПНТ”.

Відповідно до частини 4 статті 179 Господарського кодексу України, при укладанні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі, зокрема, примірного договору, рекомендованого органом управління суб'єктам господарювання для використання при укладанні ними договорів, коли сторони мають право за взаємною згодою змінювати окремі умови, передбачені примірним договором, або доповнювати його зміст.

Договори на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами між Товариством та постачальниками електричної енергії за нерегульованим тарифом протягом 2016 року – I кварталу 2017 року були укладені на основі Примірного Договору.

При цьому, встановлено випадки, коли деякі умови договорів (які не відповідали Примірному Договору) були внесені або за взаємною згодою Товариства та ПНТ, або за рішеннями суду, та ґрунтувалися на тому, що вони лише доповнювали зміст договорів і відповідали вимогам діючого законодавства України.

Проте, аналіз договорів на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами (надалі – Договори), укладених між ПАТ „Запоріжжяобленерго” та ПНТ, дозволив встановити, що Товариство при їх укладанні застосувало різні умови до рівнозначних угод з різними суб'єктами господарювання, які полягали у покладанні на окремі ПНТ додаткових обов'язків щодо зчитування та передачі даних засобів обліку (вибірково, на свій розсуд) (дивись Таблицю 1).

Таблиця 1

ПНТ	№ договору	Дата договору	Наявність висунутої Товариством умови в абзаці 3 підпункту 8 пункту 6.1 Договору	Наявність непогодженя з боку ПНТ (протокол розбіжностей)	Інформація щодо наявності умови в діючому Договорі
[Інформація обмеженим доступом]	3 № 02/10/2015	02.10.2015	умова висувалась	протокол розбіжностей від 02.10.2015	виключена із Договору
[Інформація обмеженим доступом]	3 № 24/12/15-Т	24.12.2015	умова висувалась	-	присутня в Договорі
[Інформація обмеженим доступом]	3 № 010415-ТР	02.04.2015	умова висувалась	-	присутня в Договорі
[Інформація обмеженим доступом]”	3 № 605	01.03.2013	умова висувалась	-	присутня в Договорі
[Інформація обмеженим доступом]	3 № 05/05-2016 ЗП	05.05.2016	умова висувалась	протокол розбіжностей від	виключена із Договору

					05.05.2016	
[Інформація з обмеженим доступом]	з № 1-13/Т	17.12.2013	умова не висувалась		-	-

Як йдеться з Таблиці 1, на час укладання Товариством Договорів з ПНТ, редакція абзацу 3 підпункту 8 пункту 6.1 Договору, що містила умови стосовно покладення на ПНТ вищезазначених обов'язків, вже не відповідала вимогам Примірному Договору.

Редакцію абзацу третього підпункту 8 пункту 6.1 Договору (умови якої станом на дату укладання Договорів вже було виключено із Примірному Договору), було застосовано до Договорів лише з такими ПНТ, як: [Інформація з обмеженим доступом].. При цьому, для [Інформація з обмеженим доступом] вищезазначена редакція не застосовувалась, отже для [Інформація з обмеженим доступом] умови Договору відповідали умовам Примірному Договору

Постановою НКРЕКП від 25.11.2016 № 2065 затверджено Перелік робіт, які входять до складу інформаційних послуг, що надаються постачальникам електричної енергії за нерегульованим тарифом (надалі – Перелік робіт). Так, до Переліку робіт входить, зокрема:

- щодобове визначення розрахункових погодинних обсягів споживання електроенергії споживачами, які отримують електроенергію від постачальників електричної енергії за нерегульованим тарифом відповідно до постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, від 26 липня 2012 року № 958 «Про затвердження Порядку визначення розрахункових погодинних обсягів електричної енергії»;

- формування та передача через енергосистему ДП НЕК «Укренерго» до ДП «Енергоринок» електронною поштою добових (погодинних) фактичних даних за попередню добу щодо обсягів купівлі електроенергії в ДП «Енергоринок» кожним із постачальників електроенергії за нерегульованим тарифом (сумарно по всіх споживачах постачальника електроенергії за нерегульованим тарифом), що працюють на території здійснення ліцензованої діяльності постачальника електричної енергії за регульованим тарифом (макет 30900).

Відповідно до абзацу 1 підпункту 8 пункту 6.1 Примірному Договору, ліцензіат з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами та постачання електричної енергії за регульованим тарифом (зокрема: ПАТ „Запоріжжяобленерго”) зобов'язується:

„проводити зчитування та збір фактичних даних про погодинне споживання електричної енергії споживачами ПНТ, а також формування та передачу в ДП "Енергоринок" до 10-00 даних про погодинні обсяги купівлі ПНТ електричної енергії на Оптовому ринку з урахуванням обсягів її власного виробництва та нормативних технологічних витрат електроенергії в мережах Компанії (макет 30900), включаючи погодинні дані, що розраховані згідно з Тимчасовим порядком визначення розрахункових погодинних обсягів споживання електричної енергії споживачами, які отримують електроенергію від постачальників електричної енергії за нерегульованим тарифом, затвердженим постановою НКРЕ від 26.01.2004 № 63 "Про затвердження Тимчасового порядку визначення розрахункових погодинних обсягів споживання електричної енергії споживачами, які отримують електроенергію від постачальників електричної енергії за нерегульованим тарифом".

Енергопостачальне підприємство повинно здійснювати свою підприємницьку діяльність з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами у відповідності до Умов та правил здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, затверджених постановою Національної комісії регулювання електроенергетики України від 13.06.96 № 15, із змінами і доповненнями (надалі – Умови та Правила).

Згідно з пунктом 3.9.3 Умов та Правил, ліцензіат повинен забезпечити зчитування лічильників у споживачів, які розташовані на території його ліцензованої діяльності, для усіх енергопостачальників, включаючи постачальників електроенергії за нерегульованим тарифом, за принципами неупередженості та конфіденційності. Ліцензіат має компенсувати відповідні

витрати за рахунок тарифів.

Враховуючи вищевикладене, обов'язок проводити зчитування з приладів обліку покладено саме на Товариство. А ці витрати мають компенсуватися за рахунок тарифів на розподіл електричної енергії (передачу електричної енергії місцевими (локальними) електромережами).

Згідно з пунктом 2.10 Умов та Правил, ліцензіат в жодній формі не повинен зловживати своїм монопольним становищем, як це визначено в Законі України "Про захист економічної конкуренції" та інших актах законодавства, зокрема нормативно-правових актах Антимонопольного комітету України та НКРЕ.

Слід зазначити, що чинна редакція Примірною Договору передбачає можливість зчитування постачальником за нерегульованим тарифом показів розрахункових обліків споживачів та подальшу передачу їх до ПАТ „Запоріжжяобленерго”, яка визначена підпунктом другим пункту 5.2 Примірною Договору, а саме:

„ПНТ має право на проведення зчитування та передачі до Компанії показів розрахункових засобів обліку споживачів ПНТ. У цьому випадку ПНТ несе відповідальність перед Компанією за несвоєчасне надання, ненадання або надання недостовірних даних щодо погодинних обсягів споживання електричної енергії у розмірі 15 неоподаткованих мінімумів доходів громадян за кожний факт такого порушення”.

Матеріали планової перевірки свідчать, що серед тих ПНТ, до яких Товариство висувало умову щодо додаткових обов'язків проведення зчитування з приладів обліку (застосувало умови абзацу 1 підпункту 8 пункту 6.1 Договору):

- деякі ПНТ ([Інформація з обмеженим доступом]) не погодилися прийняти пропозиції Товариства та склали протоколи розбіжностей відносно умов абзацу 3 підпункту 8 пункту 6.1 Договору. В результаті цього, розбіжності між ПНТ та Товариство було врегульовано. Між Товариством та ПНТ було укладено договір без абзацу 3 підпункту 8 пункту 6.1 Договору.

- деякі ПНТ ([Інформація з обмеженим доступом]) погодилися укласти Договір з умовами абзацу 3 підпункту 8 пункту 6.1, викладеними Товариством.

Як йдеться з матеріалів планової перевірки, покладення на окремі ПНТ додаткового обов'язку щодо зчитування та передачі даних засобів обліку, потребує крім вже обумовлених Договором витрат на оплату інформаційних послуг, ще і додаткові витрати на придбання коштовного обладнання ліцензійного програмного забезпечення для зчитування щоденних даних з комерційних засобів обліку електроенергії споживачів, залучення додаткових трудових ресурсів для реалізації вказаного процесу.

Враховуючи вищевикладене, включення до Договорів, що укладені з деякими ПНТ умов, визначених абзацем 3 підпункту 8 пункту 6.1 Договору, може призвести до погіршення становища цих ПНТ на ринку.

ПАТ „Запоріжжяобленерго” (листом від 03.07.2017 АВ № 17/001-33) зазначило, що „...ті ПНТ, які не виразили вільне волевиявлення щодо запропонованих проектом договору умов, виклали свої розбіжності до договору. Таким чином, укладаючи договір сторони діяли в нормативно врегульований спосіб, в результаті чого було досягнуто вільне і взаємне узгодження волі сторін договору” (мова оригіналу).

Проте, врегулювання спірного питання з приводу укладання договору на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електромережами між постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом та електропередавальною організацією за умов зчитування та передачі на ПНТ даних засобів обліку, може стати причиною тривалих суперечок та, в найгіршому випадку, судових справ, і як наслідок втратою для таких ПНТ своїх споживачів.

Таким чином, застосування вибіркового підходу до ПНТ щодо обов'язків зчитування та передачі даних засобів обліку, є додатково запропонованими зобов'язаннями для ПНТ, що можуть стати підґрунтям для зловживання Товариством своїм монопольним (домінуючим) становищем під час виконання договору на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами.

Дії Товариства, які полягали у включенні в договори на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електромережами, що укладені між електропередавальною організацією та ПНТ, обов'язків по зчитуванню та передачі даних засобів обліку для певних ІНТ, та відсутності таких обов'язків для інших ПНТ, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 2 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, шляхом застосування різних умов до рівнозначних угод.

Враховуючи викладене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин та умов, що їм сприяють, на підставі статті 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", адміністративна колегія територіального відділення надає ПАТ «Запоріжжяобленерго» такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

-застосовувати однаковий підхід до ПНТ та привести дії з [Інформація з обмеженим доступом] з якими укладено договори на передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами до вимог чинного законодавства.

Про результати розгляду рекомендацій повідомити територіальне відділення у десятиденний термін з дня їх отримання.

Звертаю увагу на те, що відповідно до частини 3 статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання цих рекомендацій, у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків скремим особам чи суспільству, та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова адміністративної колегії
територіального відділення

О.М. Білий